

७) सिप्पिपुत्तो

‘सिप्पिपुत्तो’ हा धडा ‘पाइअविन्नाणकहा’ या ग्रंथातून निवडला आहे. याचे लेखक विजयकस्तूरसूरीश्वरजी हे आहेत. (या लेखकाची माहिती ‘ववहारकुसलो हालिओ’ या पाठात दिली आहे). शिक्षक जरी सतत विद्यार्थ्यांच्या चुका दाखवत असले तरी त्यामागे विद्यार्थ्यांचे भले व्हावे, तो विद्यार्थी त्या विषयात पारंगत व्हावा हाच हेतू असतो, असा बोध या पाठातून दिला आहे.

अवंतीए पुरीए इंददत्तो णाम सिप्पिवरो अ पुत्तो सोमदत्तो णाम । सो पिउस्स सगासंमि सिप्पकलं सिक्खंतो कमेण पिअराओ वि अईव सिप्पकलाकुसलो जाओ । सोमदत्तो जाओ पडिमाओ णिम्मवेइ, तासु तासु पिआ कंप्पि कंप्पि भुल्लं दंसेइ, कया वि सिलाहं ण कुणेइ । तओ सो सुहुमदिट्ठीए सुहुमं सुहुमं सिप्पकिरियं कुणेऊण पियरं दंसेइ, पिआ तत्थ वि कंप्पि खलणं दरिसेइ, ‘तुमए सोहणयरं सिप्पं कयं’ ति ण कयाई तं पसंसेइ ।

तेण सुमिणेण अमुगाए भूमीए पहावसालिणी गणेसस्स पडिमा अत्थि’ ति संबोहिओ ।

तया लोगेहिं सा पुढवी खणिआ, तीए पुहवीए सुंदरयमा अणुवमा गणेसस्स मुत्ती णिगया । तदंसणत्थं बहवा लोगा समागया, तीए सिप्पकलं अईव पसंसिरे ।

तया सो इंददत्तो वि सपुत्तो तत्थ समागओ । सो गणेसपडिमं दट्ठुणं पुत्तं कहेइ- ‘हे पुत्त ! एसच्चिअ सिप्पकला कहिज्जइ । केरिसी पडिमा णिम्मविआ, इमाए

अपसंसमाणे पिउम्मि सो चिंतेइ-‘मम पिआ मज्झ कलं कहां ण पसंसेज्जा ? तओ तारिसं उवायं करेमि, जओ पियरो मे कलं पसंसेज्ज ।’ एगया तस्स पिआ कज्जप्पसंगेण गामंतरे गओ, तया सो सोमदत्तो सिरिगणेसस्स सुंदरयमं पडिमं काऊण, तीए हिट्ठमि गूढं णियणामं कियचिण्हं करिऊण, तं मुत्तिं णियमित्तद्वारेण भूमीए अंतो ठवेइ । कालंतरे गामंतरोओ पिआ समागओ । एगया तस्स मित्तो जणाणमग्गओ एवं कहेइ- ‘अज्ज मम सुमिणो समागओ,

णिम्मवगो खलु धण्णयमो सलाहणिज्जो य अत्थि । पासेसु, कत्थ वि भुल्लं खुण्णं च अत्थि ? जइ तुमं एआरिसिं पडिमं णिम्मवेज्ज, तया ते सिप्पकलं पसंसेमि, णण्णहा ।’

पुत्तो वि कहेइ- ‘हे पियर ! एसा गणेसपडिमा मए च्चिय कया । इमाए हिट्ठमि गुत्तं मए णामंपि लिहिअमत्थि’ । पिआवि लिहिअणामं वाइऊण खिण्णहियओ पुत्तं कहेइ- ‘हे पुत्त ! अज्जदिणाओ तुमं एरिसं सिप्पकलाजुत्तं सुंदरयमं पडिमं काउं कया वि ण तरिस्सइ । जया हं तव सिप्पकलासु

ભુલું દંસંતો, તથા તુમં પિ સોહણયરકજ્જકરણતલ્લિચ્છો સળહં
સળહં સિપ્પં કુણંતો આસિ, તેણ તવ સિપ્પકલાવિ વઢુંતી
હુવીઅ । અહુણા મમ સરિચ્છો ણણ્ણો । ઇહ મંદૂસાહેણ
તુમ્હમ્મિ એઆરિસી સિપ્પકલા ણ સંભવિહિઙ્ગ ।’

એવં સો સરહસ્સં પિઝવયણં સુણિઠ્ઠણ પાણસુ પઢિઠ્ઠણ
પિઝત્તો પસંસા-કરાવણ-સરૂવ-ણિઆવરાહં ચામેઙ્ગ,
પરંતુ સો સોમદત્તો તઓ આરબ્ધ તારિસિં સિપ્પકલં કાઠં
અસમત્થો જાઓ।

સદ્વર્થા

સિપ્પિવરો- શ્રેષ્ઠ, કુશલ શિલ્પકાર

સિલ્લંકરો- શિકત અસતાના

સરિચ્છો - સારખે

સગાસંમિ - જવલ

ણિમ્મવેઙ્ગ - નિર્માણ કરત અસે

ભુલું - ચૂક

સિલાહં - પ્રશંસા

સુહુમદિટ્ઠીએ- બારીક નજરેને

સુહુમં - સૂક્ષ્મ

ચલણં - ત્રુટી, કમતરતા

સોહણયર/-યરં - ચાંગલ્યાતીલ ચાંગલે, જાસ્ત સુંદર

કયાઈ - કધીહી

પસંસેઙ્ગ - પ્રશંસા કરતો

અપસંસમાણે - પ્રશંસા કेलી નસતાના

સુમિણો - સ્વપ્ન

અમુગાએ - અમુક અમુક

સંબોહિઓ - સાંગિતલે

ચણિઆ - ચણલી

ણિગાઆ - નિઘાલી

પસંસિરે - પ્રશંસા કરૂ લાગલે

કહિજ્જઙ્ગ - મ્હણતાત, મ્હટલે જાતે

ણિમ્મવગો - નિર્માતા, રચનાકાર

સલાહણિજ્જો - પ્રશંસનીય

ચુણં - ચંડિત

ણણહા - ણ+અણહા - અન્યથા નાહી

હિટ્ઠંમિ - ખાલી

ગુત્તં - ગુપ્ત રૂપાને

વાઙ્ગુણ - વાચૂન

ણ તરિસસઙ્ગ - કરૂ શકનાર નાહી

કજ્જકરણ - કામ કરણ્યાત

સળહં - બારીક, સૂક્ષ્મ

કુણંતો - કરત અસતાના

તલ્લિચ્છો - તલ્લીન

મંદૂસાહેણ - મંદ + ઝસાહેણ- ઉત્સાહ કમી ઝાલ્યામુલે

સરહસ્સં- અર્થપૂર્ણ, સહેતુ

હુવીઅ - ઝાલી

अहुणा- आता (काळवाचक अव्यय)
णण्णो - ण+अण्णो- दुसरा कोणी नाही

खामेइ - माफी मागतो, क्षमा मागतो
णिआवराहं - स्वतःच्या अपराधाची

सज्जाओ

१) माध्यम भाषेत भाषांतर करा.

- १) अपसंसमाणे पडिमा अत्थि ।
- २) पुत्तो वि कहेइ वड्ढंती हुवीअ ।
- ३) तथा लोगेहिं सा य अत्थि ।
- ४) एवं सो सरहस्सं असमत्थो जाओ।

२) सविस्तर उत्तरे द्या.

- १) इंद्रदत्ताने सोमदत्ताची प्रशंसा न करण्यामागील विचार स्वतःच्या शब्दात मांडा.
- २) अतिप्रशंसेचा परिणाम काय होतो, हे पाठाबाहेरील उदाहरण देऊन स्वतःच्या शब्दात मांडा.
- ३) शिल्पकलेचे महत्त्व सांगा.

३) संदर्भासह स्पष्टीकरण द्या.

- १) 'अज्ज मम सुमिणो समागओ, तेण सुमिणेण अमुगाए भूमीए पहावसालिणी गणेसस्स पडिमा अत्थि।'
- २) जइ तुमं एआरिसिं पडिमं णिम्मवेज्ज, तथा ते सिप्पकलं पसंसेमि, णण्णहा।
- ३) हे पियर! एसा गणेसपडिमा मए च्विय कया।
- ४) 'मम सरिच्छो णण्णो। इह मंदूसाहेण तुम्हम्मि एआरिसी सिप्पकला ण संभविहिइ।'

४) एका शब्दात उत्तरे द्या.

- १) इंद्रदत्त शिल्पकाराच्या नगरीचे नाव -
- २) इंद्रदत्ताच्या मुलाचे नाव -
- ३) सोमदत्ताने बनवलेली प्रतिमा -

५) कारणे लिहा.

- १) इंद्रदत्ताने सोमदत्ताच्या शिल्पकलेची प्रशंसा केली नाही -
- २) सोमदत्ताने गणेशाची मूर्ती जमिनीखाली लपवून ठेवली -

६) समानार्थी शब्दांच्या जोड्या लावा.

अ गट

- १) भुल्लं
- २) पुहवी
- ३) पडिमा

ब गट

- अ) भूमी
- ब) मुक्ती
- क) चुकं

७) योग्य शब्द निवडून तक्ता पूर्ण करा.

सिक्खंतो, कुणेऊण, पसंसेज्जा, जाओ, कयं, काऊण, गओ, करिऊण, समागओ, खणिआ, णिग्गया, दडूणं, सलाहणिज्जो, वड्ढंती, सुणिऊण, दंसंतो

पूर्वकाल वाचक	उपसर्ग लागलेले धातू	व.का. धा.वि.	विध्यर्थक	कर्म.भू. धा.वि.

